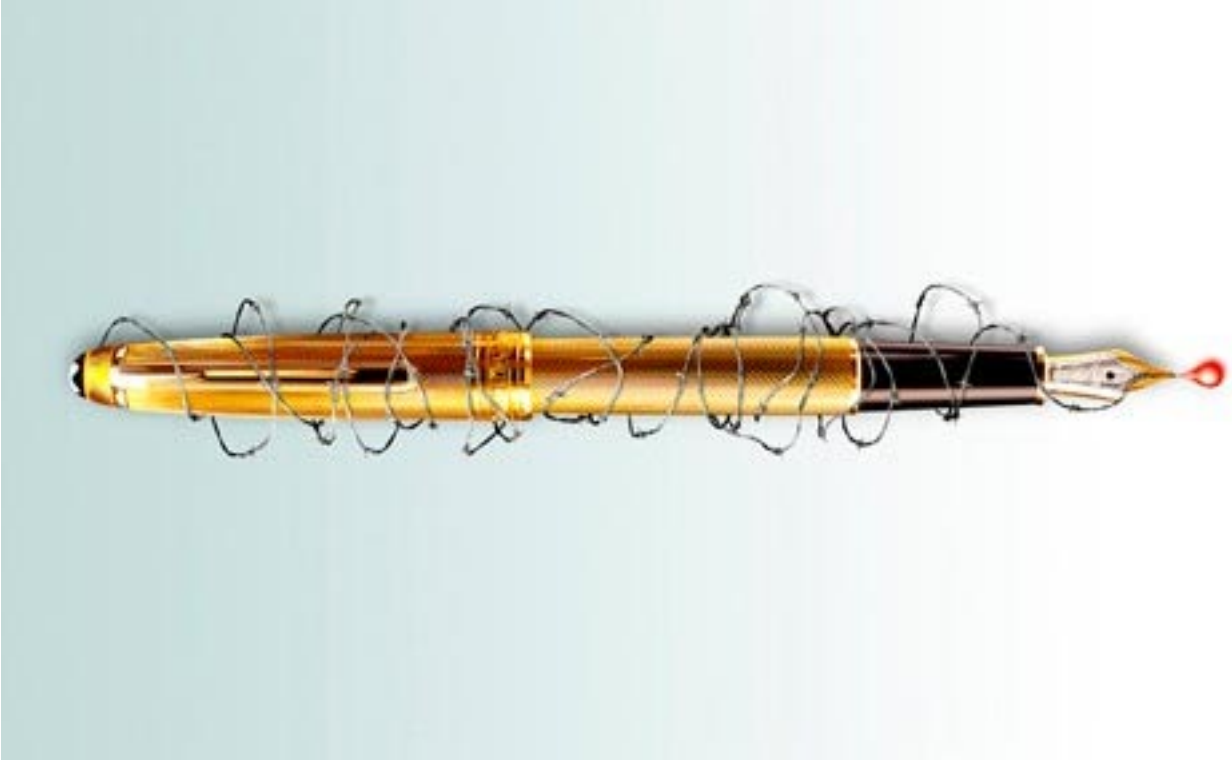

Aydın Üzerine

İçeriği Yazan: [Mehmet Ali YAZICI](#) [1] Zaman: Çar, 23/06/2010 - 08:30

Yazar: Mehmet Ali Yazıcı

Yazının Yazıldığı Tarih: 2008

Adaletsizliğin, haksızlığın, baskı ve sömürünün yoğun olduğu sınıflı toplumlarda *aydın meselesi* önemli bir konudur. Tek bir aydın tanımında buluşulamadığı için sürekli tartışılmış ve tartışılmaya da devam edilmektedir. Aydın tanımını sınıfsal bağlamından kopararak yapmak, ciddi kafa karışıklığı yaratmaktadır. Değişik dünya görüşüne sahip düşünürler farklı tanımlar

yaparken, sınıfsal vurguyu öne çıkaranlarda bulunmaktadır.

Örneğin, yirminci yüzyılın önde gelen Marksist düşünürlerinden **Gramsci**, “**organik aydın**” kavramını ortaya atarak, ideolojik açıdan, toplumsal yaşamın yeniden üretiminde aydınların önemli görevler üstlendiğini belirtmiştir. Bu noktadan yola çıkarak, iktidar-aydın, iktidar-zor ve aydın-toplum ilişkilerini çözümlemeye çalışmıştır.

Gramsci “organik aydın”ı, sadece egemen sınıf ya da egemen siyasal iktidar adına ideoloji üreten seçkinler olarak görmez. Burjuvazinin feodalizmi alaşağı ederek kendi siyasal iktidarını kurduğu dönemde ortaya çıkan “yeni aydın” tipi olarak tanımlar. Bu tanım aynı zamanda kapitalist dönem öncesini temsil eden geleneksel aydının da reddini içerir.

“Organik aydın”, içinden geldiği sınıfla sadece ideoloji üretme anlamında değil, kültürel, siyasal ve ekonomik olarak da bütünleşmiş aydındır. **Lenin**’in tanımıyla, sınıfını her düzeyde en iyi şekilde temsil edendir.

Aydın tartışmalarında yanıt bekleyen en önemli soru, aydın kimdir ve sınıflı toplumlarda işlevi nedir? Böyle bir sıfatı hak etmenin kriterleri nelerdir? Aydın kavramının toplumda yaptığı çağrışım, daha çok sözlük anlamıyla ilintilidir. “Kültürlü, okumuş, görgülü, ileri düşünceli kimse, münevver” olmak, aydın kabul edilmek için yeterli sayılır. Görüldüğü gibi bu tanım, sınıfsallığı göz ardı etmektedir ve “mürekkep yalamış” herkes; gazeteci, yazar, akademisyen vb. aydın kategorisine sokulmaktadır.

Aydın tarifi yapılırken sınıfsal farklılıklar göz ardı edildiğinde tutarlı bir aydın tanımına ulaşmak zordur. Zaten, farklı aydın tanımları irdelendiğinde, bu farklılıkların sınıfsal duruş farklılığından kaynaklandığı çok rahat bir şekilde görülecektir.

Aydın, kısaca, yaşadığı çağın sorunlarına karşı duyarlı olan ve sorumluluk hisseden insandır. Çok şey bilen değil, var olan bilgi ve birikim düzeyiyle doğruların peşinden koşan, bu doğruları her koşulda savunan insandır. Aydın, ilerici olandır. Toplumu bir bütün olarak, insanlık değerleri açısından ileriye taşıyan insandır. İnsanlık tarihinin gerici değerlerini savunanlar, zulüm ve zorbalık karşısında tutum almayanlar, düşünsel ve pratik duruşlarıyla ilerici insanlık değerlerini temsil etmeyenler aydın sıfatını hak etmezler. İnsanlığın gelecek düşü sosyalizm olduğu için, sosyalist değerleri kuşanmış olanlar, emeğin yanında yer alanlar, sınıfsal kökenleri farklı olsa da, kendilerini proletaryanın mücadelesine adanmış olanlar gerçek aydınlardır.

Ülkemizde aydın tartışmaları **Tanzimat**’la birlikte başlamış ve kalkınmacılıkla eş tutulmuştur. İçeriğine bakılmadan “yeni olan” her şeyi savunuyor olmak, aydın olma ölçütü olarak kabul edilmiştir. Dönem dönem, ortaya çıkan derin krizler, toplumsal ve siyasal sorunlar karşısında duruşlar, aydın olmanın ölçüsü olarak kabul görmüştür.

1980 sonrası neo-liberal saldırılar ve 1990’larda, uygulanan sosyalizm denemelerinin yenilgisi, toplumsal muhalefet hareketlerinin geri çekilmesine neden oldu. Bu durum, aydınları ve yapılan aydın tanımlarını da derinden etkiledi. Aradan bunca zaman geçmiş olmasına rağmen, kafa karışıklığı ve aydınlarının çitalarını düşürmüş olmaları devam etmektedir. Aydın tutum, insanlık değerleri açısından çitayı düşürmek değil, her koşulda doğrulardan yana taraf olmayı gerekli ve zorunlu

kılar. Son yılların popüler yazarı **Can Dündar** bir söyleşide, “**eğer doğruları yazar veya söylersek hepimizi içeri tıklarlar**” diyerek ülkemizdeki aydın zavallılığını dramatik bir şekilde ifade etmiştir.

Aydın konusunda bir önemli yanlış da, “tarafsız olması” gerektiği üzerinedir. Aydın, tarafsız olamaz. Yüklenmiş olduğu misyon gereği doğrulardan ve gerçeklerden yana taraf olmak zorundadır. Zarara uğrama riski dahi olsa, haklının yanında yer almak durumundadır. Yaşadığı tarihsel süreçte olgulara ve olaylara tanıklık etmek, doğru ve haklı olandan yana taraf olmak aydın olmanın başta gelen ölçütüdür.

Sistem adına hareket edenler, statükodan yana olanlar, toplumsal sorunları manipüle etmeye ve doğruların tespit edilmesini değil, tam tersi karartılmasını sağlayan kalemler asla aydın olarak kabul edilmemelidirler.

Örneğin, bu düzenin hizmetinde çalışan bir bakanın olumlu bir davranışını baz alarak “aydın” yakıştırmaları yaptığımız gibi, kaleminden kan damlayan **Emin Çölaşan**’ı da çoğu insan aydın olarak kabul etmektedir. Gerçek aydınları değil, kargaları kılavuz olarak kabul eden bir toplum olduğumuz için karanlıktan aydınlığa, esaretten özgürlüğe çıkmamız da oldukça zor olacaktır.

Yazıyı **Rıfat Ilgaz**’ın aydın üzerine yazdığı şiirin son bölümüyle bitirelim:

**“Yollar kesilmiş alanlar sarılmış
Tel örgüler çevirmiş yöreni
Fırıl fırıl alıcı kuşlar tepende
Benden geçti mi demek istiyorsun
Aç iki kolunu iki yanına Korkuluk ol”**

iletisim@PolitikaDergisi.com

Yorumlar

Can Dündar bir söyleşide,

İçeriği Yazan: Selvihan ÇİĞDEM Zaman: Çar, 23/06/2010 - 14:25

Can Dündar bir söyleşide, “eğer doğruları yazar veya söylersek hepimizi içeri tıklarlar”

Keşke doğruları söylese de içeri tıklılsa; dışarda olmasından çok daha onurlu duruş sergiler. Bugün de doğruları söyleyenler ya içeride ya toprakta değil mi?

Kaleminize sağlık güzel bir yazıydı paylaşım için teşekkürler...

merhaba,

İçeriği Yazan: Mehmet Ali YAZICI Zaman: Çar, 23/06/2010 - 15:26

size katılıyorum Selvihan hanım. evet, can düNDAR içerde olmalı ama onda ne o yürek ne de o bilinç var. doğan medya grubunun şişirdiği bir balondan ibaret. salya-sümük yazılar yazarak insanları iyi etkiliyor ve çok satıyor. kitaplarını umumi hela girişlerindeki tezgahlarda bile bulmak mümkün.

sevgili ülkem insanları, "PARLAYAN YA DA PARLATILAN HER ŞEYİ ALTIN SANIYORLAR."

saygılar...

emin çölaşana yapılan

İçeriği Yazan: Osman ŞEN(Doğrulanmamış) Zaman: Çar, 23/06/2010 - 17:32

emin çölaşana yapılan benzetme biraz abartı olmamış mı?
orası hariç yazıyı beğendim, kaleminize sağlık...

merhaba,

İçeriği Yazan: Mehmet Ali YAZICI Zaman: Çar, 23/06/2010 - 21:08

Emin Çölaşan'ı tanıyor musunuz?

Emin Çölaşan DPT'de Özal'la birlikte çalışan biriydi. Özal başbakan olunca, eşinin tayini için torpil istedi. Bilmem biliyor musunuz, Emin Çölaşan'ın eşi hakimdir. Tayin olayını Özal kabul etmeyince, Emin Çölaşan Özal'a bayrak açtı ve "Turgut Nereden Koşuyor" diye bir kitap yayınladı ve meşuuuuur oldu.Sonra "aydın" oldu. Şimdilerde Türk Milliyetçiliğini kışkırtmak için kaleminden kan damlıyor.

merhaba osman bey,

İçeriği Yazan: Mehmet Ali YAZICI Zaman: Çar, 23/06/2010 - 21:25

sakallı celal diye bir halk filozofu var, tanırmısınız bilmiyorum ama öök güzel aforizmaları var. Bunlardan biri de, ""Bu kadar cehalet ancak tahsille mümkün olur."dur. Saygılar....

EMPERYALİZMLE AYNI SAFTA DURAN "AYDINLAR"

İçeriği Yazan: Sosyolog Hakan Yavuz Zaman: Çar, 23/06/2010 - 23:10

Yazar, "sosyalist değerleri kuşanmış olanlar... gerçek aydınlardır" diyor. Kimdir bu "sosyalist değerleri kuşanmış olanlar" Örneğin Ufuk Uras mıdır? Baskın Oran mıdır? Soykırım yalanı karşısında "Ermenilerden Özür Diliyoruz" bildirisini imzalayanlar mıdır?

Bunlar aydınsa nasıl olur da, parlamentolarında benzer kararlar alıp, Türkiye'yi soykırımla suçlayan ABD, Kanada, Fransa gibi emperyalist ülkelerle aynı saflara düşerler. Eğer bunlara aydın denirse, bu durumdan, ABD emperyalizmi "aydın" hareketlerini destekliyor sonucu çıkmaz mı?

Bu mantık çerçevesinde düşününce, Emperyalizm Çağında "aydın olmak", emperyalizme ve küresel güçlere karşı mücadele etmekle olunur. Yani ABD'nin B.O.Projesine karşı çıkmadan, hele AB'den fon alarak aydın olunmaz.

İŞBİRLİKÇİ "AYDINLAR" VARDIR. Onlar ki, Ufukgiller gibi, ABD elçiliklerinde kokteyllerde ağırlandılar.

VATANSEVER AYDINLAR VARDIR. Onlar ki, "ERGENEKON" denilerek Silivri'de yargılanırlar.

AMA BU TOPRAKLAR NE EMPERYALİSTLERE, NE DE "AYDIN" MASKELİ İŞBİRLİKÇİ ŞARLATANLARA YAR OLMAYACAKTIR. SONUÇTA TÜRK DEVRİMİ KAZANACAKTIR...

hakan yavuz,

İçeriği Yazan: Mehmet Ali YAZICI Zaman: Per, 24/06/2010 - 08:19

anladığım kadarıyla yazdıklarımla sizde saplantı oldum. her yazıma bir not düşüyorsunuz ama hırçınca ve saldırgan bir uslupla... benim, sosyalist değerleri kuşanmış aydın.. beğenemediniz mi?

SORUMA CEVAP VERİN

İçeriği Yazan: Sosyolog Hakan Yavuz Zaman: Per, 24/06/2010 - 10:56

"sosyalistim" diyen Ufuk Uraslar, Baskın Oranlar, "Soykırım nedeniyle Ermenilerden Özür Diliyoruz" diyenler mi "AYDIN"... Siz buna cevap verin.

Ergenekon sanığı ve geçen gün yitirdiğimiz İlhan Selçuk, sizce aydın mı?

Sizden başka "aydın" olarak gördükleriniz kim? Siz buna cevap verin.

Olgu İnsan

İçeriği Yazan: Mehmet Ali YAZICI Zaman: Per, 24/06/2010 - 11:06

Olgu İnsan

İki tür insan vardır; olgu insan, dolgu insan... İlhan Selçuk hayatında hep "olgu insan" oldu, hiç dolgu olmadı.

Toplumu bir bütün olarak insani ve çağdaş değerlerde ileri taşımak için bilincini ve yüreğini lokomotif yaptı. Sürekli yeni düşünceler üretti ve bu ülkenin insanların bilinçlerini aydınlatmak, bileklerini güçlendirmek için çaba sarfetti.

Aydınlık yüreğiyle karanlıkları aydınlatmak için, işkenceleri ve hapisleri göze aldı. Değerlerini her koşulda korudu ve savundu. Çok zor koşullarda bile geri adım atmadı. İlkeliydi. Bunca kuşatmaya, baskıya rağmen ilkelerinden ve düşüncelerinden taviz vermedi.

Türkiye düşünce dünyası bir çınarını kaybetti. Genç kuşakların durumlarına bakınca, İlhan Selçuk gibi düşünce insanların bir daha kolay yetişmeyeceklerini düşünüyor ve korkuya kapılıyorum.

Bizim kuşak ondan çok şey öğrendi. Bende onlardan biriyim. Kitaplarını ve yazılarını baş tacı ederek, onun sağlam ve dik duruşunu örnek alarak yetiştik. Düşünce dünyamıza kattığı değerler ve bize öğrettiği erdemler için ona sonsuz teşekkürlerimi sunuyor, anısı önünde saygıyla eğiliyorum.

Ne demiş şair;

"ölüyorum tanrım
bu da oldu işte.

her ölüm erken ölümdür
biliyorum tanrım.

ama, ayrıca, aldığın şu hayat
fena değildir...

üstü kalsın..."

Düşüncelerini ve anısını yaşatacağız.

Mehmet Ali Yazıcı

NOT: Bu sitede İlhan Selçuk için yazdığım yazıdır.

Yahu siz beni "aydınölçer"e çevirdiniz. Aydın olarak siz ve ben varım. Yetmiyor mu?

Aydın mı?

İçeriği Yazan: İzzet Kütükoğlu Zaman: Cum, 25/06/2010 - 20:26

Türkiye de olmayan bir şeyi tartışmanın alemi yok!
Ülkede aydın olmayınca, eli kalem tutan, ağzı laf üreden herkes aydın tanımını kendine yakıştırıyor.
Aydın; sıradan insanın görmediğini görebilmeli, çok derin nedenleri görebilmelidir.
Bir ülke düşün, elli yıldır cumhuriyet tabelası altında fiilen saltanat yürütülüyor! Hiç kimse olayın sistematik boyutunu görmüyor, anlamıyor!
Kimse bana, bu ülkede aydın birilerinin olduğunu kabul ettiremez.

- [Bilim/Kuramsal](#) [2]

Kaynak URL (03/05/2024 - 19:04 tarihinde yazdırıldı):

<https://www.politikadergisi.com/makale/aydin-uzerine>

Bağlantılar:

[1] <https://www.politikadergisi.com/pd-uye/mehmet-ali-yazici>

[2] <https://www.politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/bilimkuramsal>